

**MENGAJAR NILAI MURNI MELALUI CERITA
RAKYAT DI WILAYAH SEMPADAN
THAILAND SELATAN**

KUSOM YAMIRUDENG

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2005

**LAPORAN PEMBTULAN DISERTASI BERTAJUK
MENGAJAR NILAI MURNI MELALUI CERITA RAKYAT DI
WILAYAH SEMPADAN THAILAND SELATAN**

DISEDIAKAN OLEH

**KUSOM YAMIRUDENG
2003-01382**

**UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS
2005**

๑. โต๊ะจูเปาะกับโต๊ะกาเต

ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีหญิงวัยกลางคนสองคน คนแรกมีฐานะร่ำรวย ชื่อ โต๊ะจูเปาะ อีกคนหนึ่งมีฐานะยากจน มีชื่อว่า โต๊ะกาเต

วันหนึ่งโต๊ะจูเปาะว่าจ้างให้โต๊ะกาเตหาเหานหัวของคน ถ้าหาเหานหัวนางจะให้ค่าจ้างเป็นข้าวสารหนึ่งลิตร หกเกลี้ยง โต๊ะจูเปาะจึงจ่ายข้าวสารหนึ่งลิตร

โต๊ะกาเตพยายามหาหาให้เกือบครึ่งวัน ปรากฏตัวเหานหัวหกเกลี้ยง โต๊ะจูเปาะจึงจ่ายข้าวสารหนึ่งลิตรตามสัญญา

โต๊ะกาเตได้ข้าวสารกลับไปถึงบ้านแล้ว ก็หุงกินได้สามมือก็หมด ส่วนโต๊ะจูเปาะก็มีอาการคันหัว เพราะไข่เหายังตกค้าง วันต่อมาก็เป็นตัวแทนเพิ่มขึ้นอีก

โต๊ะจูเปาะโกรธมากเลยรีบมาพบโต๊ะกาเต

“แกหาหาไม่หมดตามสัญญา เอาข้าวสารของข้าคืนมาเดี๋ยวนี้”

โต๊ะกาเตตกใจเลยตอบว่า “ก็ฉันกินหมดแล้วจะคืนได้อย่างไร เอาไว้ฉันมีมากจะนำไปคืนให้”

โต๊ะจูเปาะโกรธหัวฟัดหัวเหวี่ยง เพราะไม่สามารถทวงข้าวสารคืนได้

วันต่อมาโต๊ะกาเตออกไปหาผลไม้ในป่า นางเจอใหญ่ตัวหนึ่ง งูนั้นบอกว่า

กลับบ้านของเจ้าเถอะ บ้านของเจ้ารวยมาก และเจ้าจะร่ำรวยมหาศาล”

โต๊ะกาเตพิศวงคำพูดของงูใหญ่ เมื่อนางกลับบ้านก็เป็นความจริงตามที่งูใหญ่บอก แถมงูใหญ่เลื้อยเข้าบ้าน แล้วกลายเป็นเจ้าชายหนุ่ม ภายหลังเจ้าชายหนุ่มขอแต่งงานกับนาง

ฝ่ายโต๊ะจูเปาะทราบข่าวว่าโต๊ะกาเตมีฐานะดีกว่าตน นางจึงมาถามโต๊ะกาเต โต๊ะกาเตเล่าความจริงให้ฟังทุกประการ โต๊ะจูเปาะอยากเป็นเช่นนั้นด้วย นางจึงแกล้งไปเก็บผลไม้ในป่า เมื่อเจองูใหญ่นางจึงใช้เชือกคล้องมัน กลับมาบ้าน และไปวางไว้ในห้องนอน

ตกกลางคืนงูใหญ่กัดโต๊ะจูเปาะถึงแก่ความตาย

๒. บีเต็ง และอับดุลเลาะห์

บีเต็ง และอับดุลเลาะห์ ชายหนุ่มทั้งสองเป็นเพื่อนกัน บีเต็งเป็นคนซื่อ อับดุลเลาะห์เป็นคนโลภและตระหนี่ วันหนึ่งทั้งสองหวังเป็นเศรษฐี จึงชวนกันไปค้นหาทองที่ภูเขา

เมื่อเดินทางมาถึงวัน บีเต็งและอับดุลเลาะห์รู้สึกเหน็ดเหนื่อยเลยแวะพักใต้ร่มไม้ พร้อมกับนำข้าวห่อออกมากิน อับดุลเลาะห์จอมตระหนี่เอาข้าวห่อมาเพียงเล็กน้อย กิน ๒-๓ คำก็หมดเกลี้ยง

“ขอกินบ้างซิ ฉันยังหิวอยู่” อับดุลเลาะห์เข้านั่งใกล้ข้าวห่อเพื่อน

บีเต็งพยักหน้า “กินซิ แต่กับข้าวฉันไม่อร่อยเลย”

จอมตระหนี่ไม่พูดพาล์มทำเพลง เขาริบกินข้าวของเพื่อนอย่างมูมมาม จนเจ้าของข้าวห่อได้กินเพียงหน่อเดียวข้าวก็หมดห่อ

บีเต็งไม่พูดต่อว่าเพื่อนเลย ส่วนอับดุลเลาะห์ก็ไม่กล่าวขอบคุณเพื่อนแม้เพียงคำเดียว

ชายหนุ่มทั้งสองเดินทางมาถึงภูเขา เขาได้ทองเพียงถุงขอมๆ เลยช่วยผลักดันแบกด้วยความถือคติใจ

อับดุลเลาะห์อยากได้ทองทั้งหมด เพราะหวังเป็นเศรษฐีใหญ่ เขาเลยวางแผนชั่วร้ายหมายฆ่าเพื่อน

คืนนั้นทั้งคู่นอนพักอยู่ใต้ต้นไม้ ยามดึกสวดอับดุลเลาะห์ใช้ไม้ตีศีรษะเพื่อน พร้อมกับแทงลูกดาจนบีเต็งดาบอด

อับดุลเลาะห์เลยคว้าห่อทองหนีกลับบ้าน

รุ่งเช้า แสงเงินแสงทองสาดส่องท้องฟ้าสวยงาม แต่บีเต็งมองเห็นแต่โลกมืด เขาสลับสไลไปนาน

ทันใดนั้นเขาได้ยินเสียงประหลาดคุยกันบนต้นไม้ ไทร ความจริงคือผีหัวเขียว ที่อาศัยอยู่บนต้นไม้ไทรนั่นเอง มันคง

สงสารบีเต็ง เลยพูดให้ได้ยินอย่างชัดเจน

“ใบไทรต้นนี้มีประโยชน์อย่างไรนะ”

“ใช้เป็นยาแก้ดาบอด และแก้สารพัดโรค”

“ก้านต้นไม้ไทรล่ะ”

“เป็นดาบวิเศษ”

“เอ็งเห็นศาลาร้าง ใกล้ต้นไม้ไทรไหม”

“เห็นซิ”

“ไม่มุงหลังคาศาลาเป็นปากกาวิเศษ ใช้เขียนอะไรก็ได้สิ่งนั้นทันที”

“เสียดยาได้ฤทธาแลมีงานแตกสองซีก”

“ไม่ต้องเสียดยาหรอก มันมีประโยชน์เนรมิตเป็นเรือเป็นรถไปไหนมาไหนได้สะดวก” บีเต็งลุกขึ้นนั่งอย่างดีใจ

ทันใดนั้นเขารู้สึกว่ามีใบไทรหลายใบร่วงหล่นลงมาข้างๆ เขาเลยคว้ามาได้ ๒-๓ ใบ พร้อมกับใส่ปากเคี้ยวทันที

เมื่อกินใบไทรเพียงชั่วครู่ดาบบีเต็งหายบอด เขาริบกมองขึ้นไปบนต้นไม้ไทร แต่ไม่เห็นสิ่งใด เห็นแต่ใบและ

กิ่งก้านสาขา รวมทั้งรากห้อยย้อยลงมารูมรุ่มอย่างไรก็ตามบีเต็งพูดขอบคุณผีผู้ใจดี

จากนั้นบีเต็งได้ดาบวิเศษ และพาหนะวิเศษบรรทุกเขาไปสู่หมู่บ้าน ระหว่างทางเขาพบศพอับดุลเลาะห์นอนกอด

ถุงทองอยู่ริมทาง เพื่อนทรยศของเขาถูกผีดูดเลือดจนตาย

บีเต็งกลับถึงบ้านด้วยโชคมหาศาล เขานำทองและข้าวของแจกจ่ายชาวบ้านอย่างทั่วถึงกัน

๓. แผลงวันกับผึ่ง

มีแผลงตัวหนึ่งถูกชาวบ้านรบกวนจนทนไม่ไหว มันจึงตัดสินใจคิดจะจากไปจากที่นี่ไปหาที่อื่นเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศให้กับตัวเอง มันลุ่มคิดขึ้นได้ว่าเจ้านกแก้วเคยเล่าให้มันฟังว่าที่ไกลโพ้นแห่งหนึ่งมีทิวทัศน์สวยงามมาก ด้านอาหารการกินก็อุดมสมบูรณ์ จึงจะตัดสินใจจะเดินทางไปแสวงโชคที่นั่นทันที

เจ้าแผลงวันบินไปหาผึ่งเพื่อนบ้าน เพื่อชวนให้ร่วมเดินทางไปด้วยกัน เมื่อผึ่งได้ฟังแผนการของแผลงวันที่เล่าให้ฟังจบแล้วจึงถามเพื่อนขึ้นว่า

“ข้าไม่เข้าใจจริงๆเลยว่า ทำไมเจ้าต้องเดินทางไปนั่นด้วย”

“ข้าซึ่งที่นี่เหลือเกินเต็มทีแล้วรู้ไหม ชาวบ้านต่างพากันเกลียดชังข้า แบบนี้มันทำลายเกียรติภูมิกันชัดๆ และมีอีกสิ่งหนึ่งที่ข้าทนไม่ได้คือ เดียวนี้ชาวบ้านต่างพากันหาหาอาหารที่แสนหอมหวานและอร่อยจนมิคิดจะทำจนกระทั่งแม้กลิ่นอาหารก็ไม่ยอมให้ข้าได้สูดดม”

“เพราะเหตุเท่านั้นเองใช่ไหมล่ะที่ต้องทำให้เจ้าคิดอยากจะผละหนีจากที่นี่ไปหาที่ใหม่” ผึ่งถามเพื่อน เจ้าแผลงวันผิงศีรษะยอมรับแล้วพูดขึ้นอีกว่า

“เพื่อนเข้าใจถูกต้อง ข้าไม่ต้องการเสียเวลาอยู่ที่นี้อีกเลยแม้แต่วินาทีเดียว เพื่อนคิดดูซิหากอยู่ที่นี้ข้าก็คิดอยากจะนอนพักผ่อนสักงีบหนึ่งก็ต้องโดนเจ้าแผลงมูมม่นมารบกวนอีก ข้าตัดสินใจแน่วแน่แล้วต้องไปหาที่ใหม่วันนี้เลย”

“งั้นข้าขออวยพรให้เพื่อนเดินทางอย่างสนุก และโชคดีด้วยนะ” เจ้าผึ่งอวยพรให้เพื่อน

“เจ้าไม่ยอมไปกับข้าจริงๆ” แผลงวันถามเพื่อนอย่างสงสัย

“ข้าไม่ไปกับเพื่อนหรอก” ผึ่งสั่นศีรษะตอบ

“เพราะอะไรล่ะ?” แผลงวันถามเพื่อนอีกอย่างไม่เข้าใจ

“ข้ามีความรู้สึกว่าคุณที่นี่มีความสุขดีมากนะซี และก็มีอิสระอีกด้วย ข้าคิดอยากจะบินไปที่ไหนก็ได้ตามความชอบใจ และชาวบ้านที่นั่นต่างพากันต้อนรับข้าทั้งนั้น สำหรับเจ้าคงมีอะไรที่แตกต่างจากข้าบ้าง” เจ้าผึ่งอธิบายให้เพื่อนฟังอย่างยืดยาว

“ข้ามีความแตกต่างจากเพื่อนที่ตรงไหน?” เจ้าแผลงวันถ่มตาถามเพื่อนอย่างเอาเรื่อง

“เพราะว่าข้าได้ทำงานที่มีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์กระมัง ข้าให้น้ำผึ่งกับพวกเขา สำหรับเจ้านั้นไม่เพียงแต่ชอบขโมยอาหารของชาวบ้าน ข้ายังนำเชื้อโรคไปแพร่ให้พวกเขาก็ด้วย ข้าบอกกับเพื่อนอย่างจริงจังว่า ไม่ว่าเพื่อนจะบินไปพำนักอยู่ที่ไหนก็ตาม จะไม่ได้รับการปกป้องหรือเคารพจากผู้อื่นหรอก จะมีก็แต่เจ้าแผลงมูมม่นเท่านั้นที่ยินดีต้อนรับเจ้าอย่างเต็มที่แหละ” เจ้าผึ่งพูดจบแล้วรีบบินหนีจากแผลงวันทันที

๔. ตากับยาย

มีตากับยายคู่หนึ่งปลูกงาปลูกถั่วไว้ให้หลานคอยดูไม่ให้นกกาขโมยกิน แต่หลานชายยังเป็นเด็กจึงชอบเที่ยวเล่นซุกซน ไม่ค่อยใส่ใจดูแลถั่วงา ทำให้อีกาที่แอบจ้องมองอยู่แล้ว ฉวยโอกาสพากันมาขโมยกินถั่วงาจนหมด เมื่อยายรู้เรื่องเข้าก็ดุคำหลานชายเป็นการใหญ่ ครั้งตากลับมาก็โกรธเอาไม่ไว้ได้ เจ้าหนูน้อยร้องไห้วิ่งไปขอให้

นายพรานช่วยเอาธนูยิงอีกากินถั่วงา

นายพรานบอกว่า “ไม่ใช่ธุระงการอะไรของข้า” แล้วก็เดินจากไปโดยไม่สนใจต่อคำวิงวอน

เจ้าหนูจึงไปหาแมวขอให้ช่วยกัดหนู เพราะหนูไม่ยอมกัดสาธนูของนายพราน

แมวตอบว่า “ไม่ใช่ธุระงการอะไรของข้า” แล้วกระโดดข้ามรั้วบ้านเดินจากไป

เจ้าหนูเดินไปหาหมาขอให้ช่วยกัดแมว เพราะแมวไม่ยอมกัดหนู

หมาตอบว่า “ไม่ใช่ธุระงการอะไรของข้า” แล้วคุ้ยเขี่ยอาหารต่อไป

เจ้าหนูเดินร้องไห้ต่อไปจนพบกับค้อน จึงขอร้องให้ค้อนช่วยตีหมา ค้อนเมินหน้าแล้ว ตอบว่า “ไม่ใช่ธุระงการอะไรของข้า”

เจ้าหนูจึงเดินไปขอร้องไฟให้ช่วยเผาค้อน “ไม่ใช่ธุระงการอะไรของข้า” ไฟตอบปฏิเสธอย่างไม่มีเชื้อไฟ

เจ้าหนูจึงเดินมุ่งหน้าต่อไปเพื่อไปหาน้ำ และขอให้ช่วยดับไฟ เพราะไฟไม่ยอมเผาค้อน น้ำตอบอย่างไรไม่ตรี “ไม่ใช่ธุระงการอะไรของข้า”

เจ้าหนูจึงไปขอร้องตลิงให้ทับอย่าให้ไหล เพราะน้ำไม่ยอมกั้นน้ำไว้ “ไม่ใช่ธุระงการอะไรของข้า” ตลิงตอบปฏิเสธ

เจ้าหนูเดินต่อไปบังเอิญไปพบช้าง จึงขอร้องให้ช่วยพังตลิง เพราะตลิงไม่ยอมกั้นน้ำไว้ “ไม่ใช่ธุระงการอะไรของข้า” ช้างตอบแล้วเดินจากไป

เจ้าหนูรู้สึกท้อใจแต่ยังไม่สิ้นความหวัง เมื่อบังเอิญเดินผ่านไปพบแมลงหรี ก็ขอร้องอ้อนวอนให้ไปตอมตาช้าง แมลงหรีรู้สึกปลื้มใจที่แม้ว่าจะเป็นเพียงสัตว์เล็กๆ เจ้าหนูก็ไม่ดูหมิ่นมาขอให้ช่วย ด้วยความสงสารแมลงหรีจึงไปตอมตาช้าง

ช้างรำคาญเลยยอมไปพังตลิง ตลิงก็ยอมกั้นน้ำไว้ น้ำบอกว่าไปดับไฟ ไฟก็ยอมจะไปเผาไหม้ค้อน ค้อนยอมไปตีสุนัข

สุนัขรับปากไปกัดแมว แมวก็ยอมไปกัดหนู หนูตกลงจะไปกัดสาธนูของนายพราน พรานจึงอาสาไปยังอีกา

อีกากลัวถูกรณูยิงจึงยอมคืนถั่วงาให้จนหมด แล้วตากับยายก็ยกโทษให้หลานชาย

๕. ปริศนาห่าประการ

นานมาแล้วมีกษัตริย์องค์หนึ่งนิยมชมชอบในความงามของสตรีอย่างลุ่มหลง วันหนึ่งทรงเสด็จประพาสป่าพร้อมด้วยข้าราชการบริพาร เมื่อกษัตริย์เห็นชายตัดฟันจึงสั่งให้ทหารไปเรียกมาตรัสถามว่า

กษัตริย์ : ว่าไฉนชายตัดฟัน เจ้าเป็นอย่างไรบ้าง สุขสบายดีไหม

ชายตัดฟัน : ก็สุขสบายตามอัธยาศัยและพระเจ้าค่ะ เงินทองที่หามาได้ ข้าพทูลเจ้านั้นแบ่งไว้ห้าส่วน ส่วนแรกข้าพทูลเจ้านำไปฝังดิน ส่วนที่สองก็เอาไปใช้หนี้ ส่วนที่สามก็ให้คนเฝ้ายาม ส่วนที่สี่เอาไปทิ้งในแม่น้ำ และส่วนที่ห้าข้าพทูลเจ้าก็เอาไปมอบให้กับศัตรูพระเจ้าค่ะ

กษัตริย์ : เอ๊ะ.. ข้าไม่เข้าใจเงินทองของเจ้าที่ว่าต้องแบ่งเป็นห้าส่วนซักเท่าไร มันเป็นเรื่องลึกลับอะไรของเจ้าหรือเปล่า ช่วยอธิบายให้ข้าฟังหน่อยซิ

ชายตัดฟัน : เงินทองที่ข้าพทูลเจ้านำไปฝังดิน ก็คือ การทำบุญให้ทานเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น เพื่อผลบุญจะงอกเงยส่งผลให้เราถึงวันข้างหน้า

กษัตริย์ : อืม.. นับว่าเจ้ารู้จักวางแผนถึงอนาคตข้างหน้าแล้วที่สองล่ะ

ชายตัดฟัน : ที่นำไปใช้หนี้ คือ การนำไปเลี้ยงดูบิดามารดาเป็นการตอบแทนที่ท่านเลี้ยงดูเรามา

กษัตริย์ : เจ้าเนี่ยนับว่าเป็นคนที่มีความกตัญญูเหมือนกัน เอาส่วนที่สาม ที่สี่ล่ะ

ชายตัดฟัน : ส่วนที่สาม ก็ให้คนเฝ้ายาม คือการใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรธิดา เพื่อวันข้างหน้าเขาจะได้นึกถึงกลับมาเลี้ยงดูตอบแทนเรายามแก่ชรา ส่วนที่สี่เอาไปทิ้งแม่น้ำ ก็คือ จะได้ไม่ต้องเอาเงินไปเที่ยวเตร่ดื่มสุรา เล่นการพนัน เพราะไม่มีประโยชน์เลย มันก็เหมือนกับเอาเงินไปทิ้งน้ำ

กษัตริย์ : สะอ่ำ สติปัญญาเจ้าหลักแหลมจริงๆ น่าสนใจมากปริศนาของเจ้านี้ เอ๊ะแต่ข้ารู้สึกว่าจะเหลืออีกข้อหนึ่งนะ ส่วนที่ห้า ที่เจ้าว่าไปมอบให้กับ...เออศัตรูนะ

ชายตัดฟัน : ที่ว่ามอบให้ศัตรู ก็คือ การนำไปมอบให้กับภรรยา

กษัตริย์ : แต่เอ๊ะ...ไหนเจ้าถึงนำภรรยาไปเปรียบเทียบกับศัตรู มันไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องนักหรอกนะ ทั้งๆที่น่าจะเป็นมิตรป็นสหายกันมากกว่า แต่เอาเถอะ...ข้าจะมอบรางวัลตอบแทนเจ้าในฐานะที่มอบความรู้แก่ข้า แต่ข้าขอเจ้าอย่างหนึ่ง ให้เก็บคำเฉลยข้อปริศนาเป็นความลับอย่าแพร่งพรายเป็นอันขาด

ชายตัดฟัน : พระเจ้าค่ะ

ชายตัดฟันกลับบ้านไปพร้อมกับอวตารรางวัลที่ได้รับพระราชทานมากับภรรยา

หลังจากนั้นกษัตริย์ ก็เสด็จกลับเข้าวังพร้อมเหล่าข้าราชการบริพาร ต่อมาไม่นานกษัตริย์ทรงเห็นว่าคำปริศนาของชายตัดฟันมีประโยชน์ และข้อคิดในการดำเนินชีวิตยิ่งนัก จึงให้ติดประกาศไปตามกำแพงเมืองว่า

“ผู้ใดสามารถแก้ปริศนานี้ได้จะให้รางวัลเป็นทองคำโตเท่าเตาต้ม วันหนึ่งชายตัดฟันพาภรรยาออกไปขายฟันในเมือง เมื่อภรรยาเห็นคำประกาศก็นึกโลภอยากได้ทองคำเตาต้มจึงรีบร่ำ”

ภรรยา : พี่บอกฉันหน่อยนะ ฉันอยากได้ทอง ถ้าได้ทองมานะเราก็รวยไม่ต้องตัดฟันให้เหนื่อยยากลำบากอย่างนี้หรอก นะ พี่นะบอกฉันหน่อย

ชายตัดฟัน : ไม่ได้หรอก พี่ให้คำมั่นกับกษัตริย์ไว้ บอกเจ้าไม่ได้หรอก

ภรรยาบรื๋ออ่อนนอนอยู่นาน แต่ชายตัดพินก็ไม่ยอมบอก จนภรรยาหาทางคิดอุบายแกล้งเอาอกเอาใจถาม ภรรยา : พี่จ๋า เนี่ยจริงๆ แล้วฉันนะไม่อยากจะท้องซักเท่าไรนัก แต่นั่นอยากรู้เท่านั้นเองแหละว่าปรีศนาคำเฉลยอะไรที่ทำให้ภักดิ์ทรงโปรด ถึงกับมอบทองให้พี่และถึงกับนำมาติดประกาศกันทั่วเมืองอย่างนี้ นี่แสดงว่าพี่นะฉลาดไม่ธรรมดาเลยนะ

ชายตัดพินหลงกลไม่ทันในอุบายภรรยาของตนจึงบอกคำเฉลยปรีศนาทั้งห้าประการ ภรรยาดีใจเป็นอย่างมาก วันรุ่งขึ้นรีบแต่งตัวออกเดินทางเข้าวัง และทูลคำเฉลยถูกต้องทุกประการ ภักดิ์จึงมอบทองคำใหญ่เท่าแดงโมเป็นรางวัล พร้อมทั้งสั่งให้ทหารแอบติดตามไป เมื่อทหารกลับมาทูลรายงานว่าปรีศนาของชายตัดพิน ภักดิ์ทรงพิโรธมากสั่งให้ทหารจับตัวชายตัดพินมาสอบสวน

ภักดิ์ : ชายตัดพิน โฉนเจ้าถึงคิดคำนับสัญญากับข้าเช่นนี้

ชายตัดพิน : ข้าพุทธเจ้าคิดไปแล้ว ข้าพุทธเจ้าไม่อาจทนคำอ่อนนอนของภรรยาข้าพุทธเจ้าได้ จึงได้บอกเฉลยไป ไม่นึกว่านางจะมาหักหลังได้ นี่แหละที่ข้าพุทธเจ้าถึงทูลเรื่องปรีศนาข้อที่ห้าว่าได้นำเงินไปมอบให้ศัตรู

ภักดิ์ : อืม...จริงอย่างที่เจ้าพูดจริงๆ ด้วย ฮ่า..ฮ่า...ข้าชอบ

ภักดิ์ทรงโปรดปรีศนาข้อที่ห้าเป็นกำลังจึงพระราชทานเงินและทองคำอีกเป็นจำนวนมากแก่ชายตัดพิน

ตั้งแต่นั้นมาครอบครัวชายตัดพินก็อยู่อย่างสุขสบายกลายเป็นเศรษฐีที่ผู้คนให้ความนับหน้าถือตาด้วยเหตุจากปรีศนาห้าประการ

๖. ช้างกับแม่เสือ

แม่ช้างตัวใหญ่เชือกหนึ่งเดินหากินในป่าใหญ่ทางทิศเหนือ ซึ่งเป็นที่อยู่ของแม่เสीलูกอ่อน บังเอิญช้างเดินไปเหยียบลูกเสือดาย แม่เสือจึงกระโดดมาขวางหน้าและพูดว่า

“เฮ้! เจ้าช้าง เจ้าทำอย่างนี้ได้อย่างไร” ช้างตอบว่า “ข้าคิดไปแล้ว ข้าทำผิดทั้ง ๆ ที่บริเวณเป็นอาณาเขตของเจ้า”

เสือก้ารามแล้วพูดว่า “ช้างเอ๋ย จงมอบตัวเถิด ข้าจะได้กินเจ้าเป็นอาหาร”

ช้างอ้อนวอนว่า “ขกโทษให้ข้าเถิด ข้าขอเวลาเจ็ดวันเพื่อกลับไปให้นมลูก แล้วข้าจะกลับมา”

เสือก้าพูดว่า “ตกลง ไปเถอะ เจ้ากลับไปก่อน”

ช้างก้าวถอยหลังสองสามก้าว แล้วหันหลังกลับไปยังที่อยู่ของตน ระหว่างทางไปพบกับกระเจงตัวหนึ่งซึ่งติดกับดัก ช้างก็เลยถามว่า “เจ้ากระเจง ทำไมจึงมาอยู่แถวนี้ล่ะ”

กระเจงตอบว่า “ข้ามีความทุกข์มากช้างเอ๋ย ข้าต้องถูกจับแน่ๆ”

ช้างสงสัยจึงกล่าวว่า “แล้วข้าจะช่วยเจ้าได้อย่างไรล่ะ”

กระเจงบอกว่า “ถ้าเจ้าช่วยข้าได้ วันหลังถ้าเจ้าเดือดร้อน ข้าจะตอบแทนบุญคุณเจ้า”

ช้างพูดต่อว่า “เจ้าช่วยข้าได้แน่นอน ก็ตัวเจ้าเล็กนิดเดียว”

กระเจงตอบว่า “เฮ้! ถ้าไม่ลองดู จะรู้หรือว่าจะได้หรือไม่ได้”

ช้างก็ดึงเชือกออกทำให้กระเจงหลุดออกจากกับดัก เมื่อหลุดออกมาแล้ว ช้างเล่าเรื่องที่ตนไปก่อเหตุให้กระเจงฟัง แล้วขี้กับกระเจงว่า “เจ้าช่วยได้แน่นอน ถ้าช่วยข้าไม่ได้ข้าจะเหยียบเจ้าแบนดินแน่”

กระเจงตอบว่า “ข้าช่วยได้แน่และจะช่วยจริงๆ”

กระเจงสั่งให้ช้างหมอบลง ตนเองกระโดดไปนั่งบนคอช้าง จากนั้นสัตว์ทั้งสองเดินเข้าไปในป่าใหญ่ กระเจงบอกให้ช้างหาลูกสาวมาให้ตน แต่ช้างไม่เข้าใจจึงถามกระเจงว่า “เจ้าจะเอาไปทำอะไรล่ะ”

กระเจงตอบว่า “ไม่บอก มันเป็นเรื่องลับ”

สัตว์ทั้งสองเดินทางต่อไปเรื่อยๆ ก็พบต้นสาวด ช้างจึงเก็บลูกสาวดให้กระเจง เมื่อได้จำนวนมากพอแล้ว กระเจงถามว่า “แม่เสือก้าอยู่ไหนล่ะ ไป เราไปรอแม่เสือก้า” สัตว์ทั้งสองเดินทางต่อไปอีกจนกระทั่งถึงทุ่งกว้างซึ่งเป็นอาณาเขตของแม่เสือก้า

เมื่อครบกำหนดเจ็ดวัน แม่เสือก้ามาตามสัญญา เมื่อสัตว์ทั้งสามเผชิญหน้ากัน กระเจงพูดกับช้างว่า “เจ้าต้องหมอบลงนั่นล่ะ” ช้างทำตามกระเจงจึงคว้าลูกสาวดใส่ปากตนเองแล้วก็เคี้ยว “กร๊อบๆ” เมื่อเสือก้าได้ยิน ดังนั้นเกิดความตกใจวิ่งหนีไปพลางถึง

ถึงถามว่า “แม่เสือก้าหนีอะไรมาล่ะ”

เสือก้าบอกว่า “ข้าไปเจอกระเจงมา มันเคี้ยวอะไรอยู่ ข้าไม่รู้ แต่ใกล้ๆ นั้นมีช้างอยู่ ข้าเข้าใจว่ามันกำลังเคี้ยวกระดูกช้าง เจ้าลองคิดดูสิช้างตัวใหญ่ มันยังสามารถกินได้ ทั้งๆ ที่ตัวมันเล็กนิดเดียว แล้วมันประสาอะไรกับเราล่ะ”

ถึงกับบอกว่า “ถ้าอย่างนั้นข้าก็อยู่ไม่ได้ ต้องหนีไปพร้อมกับเจ้าด้วย” สัตว์ทั้งสองจึงเออหางมาผูกติดกัน หนีไปหนีมา หางของถึงหลุดไปติดกับหางของเสือก้า จนกระทั่งปัจจุบันถึงกับที่ไม่มีหางอีกเลย ในขณะที่เดียวกันหางเสือก้ายาวกว่าเดิม

๗. ชายผู้ถูกเหยียดหยาม

มีชายหนุ่มชื่อโรคสามคน คนหนึ่งเป็นโรคเรื้อน คนที่สองผิวหนังพุพองเป็นแผลทั่วร่างกาย คนที่สามตาบอดมองไม่เห็น อยู่มาวันหนึ่งคนทั้งสามทนทุกข์ทรมานไม่ไหว จึงไปขอความช่วยเหลือจากชาวบ้าน แต่ชาวบ้านทุกคนที่ชายทั้งสามไปขอความช่วยเหลือกลับดูถูกดูหมิ่นเหยียดหยามเขาทุกคน จนกระทั่งไปพบกับชายแก่คนหนึ่ง ชายผู้เป็นโรคเรื้อนพูดว่า “ท่านสามารถรักษาข้าได้ไหม” ชายแก่บอกว่า “ถ้าจะบอกว่าได้ ข้าไม่แน่ใจ จะบอกว่าไม่ได้ก็ไม่น่าใจอีกนั่นแหละ อย่างไรก็ตามข้าจะลองขอต่อพระเจ้าดู” ชายผู้เป็นโรคเรื้อนอ่อนวอนว่า “ถ้าอย่างนั้นช่วยข้าด้วยเถิด ถ้าข้าหายแล้ว ข้าจะมีสการพระเจ้าเป็นเจ้า จะละหมาดจะทำทุกอย่างเพื่อพระเจ้า” ชายแก่พูดว่า “ถ้าอย่างนั้นก็ดี เจ้าจงนั่งลง ข้าจะรักษาให้”

เมื่อรักษาหายแล้ว ชายแก่ได้มอบควายหนึ่งตัวให้ชายคนนั้นเลี้ยง ต่อมาชายแก่คนนั้นเดินทางไปที่บ้านของชายที่เป็นโรคผิวหนังพุพอง ชายหนุ่มผู้นั้นกล่าวว่า “เชิญลงมาทางนี้หน่อยครับ” ชายแก่ถามว่า “ทำไมหรือ!” ชายหนุ่มถามว่า “ลุงสามารถรักษาคนที่เปื้อนโรคอย่างข้าได้ไหม เพราะข้าทนไม่ไหว ชาวบ้านดูถูกเหยียดหยามเหลือเกิน” ชายแก่พูดว่า “ข้ารักษาไม่เป็น แต่เอาอย่างนี้เถิด ถ้าข้ารักษาหาย เจ้าจะต้องมีสการพระเจ้าล่ะ” ชายหนุ่มตอบตกลง

เมื่อได้รับการรักษาจนหายแล้ว ชายแก่ได้มอบวัวให้ชายหนุ่มหนึ่งตัว เป็นอันว่าชายหนุ่มคนที่เลี้ยงควายมีฐานะดีขึ้นไปด้วย ต่อมาชายแก่คนเดิมได้เดินทางต่อไปหาชายตาบอด ถามชายตาบอดว่า “ทำไมเจ้าเดินกระเียบๆ อย่างนี้ล่ะ”

ชายตาบอดบอกว่า “ข้าตาบอด มองไม่เห็น”

ชายแก่ถามว่า “เป็นมานานแล้วยัง?”

ชายตาบอดตอบว่า “นานแล้ว ลุงช่วยรักษาข้าได้ไหม?”

ชายแก่ “ลุงไม่มีความสามารถแต่จะพยายามลองช่วยดู”

ชายแก่คนนั้นลงมือรักษาจนชายหนุ่มสามารถลืมตาและมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้ ชายแก่จึงให้แพะหนึ่งตัวเพื่อให้ชายผู้นั้นเลี้ยง แล้วชายแก่คนนั้นก็จากไป

อยู่มาวันหนึ่ง ชายแก่คนนี้ปลอมตัวกลายเป็นง่อยแล้วเดินทางไปหาชายหนุ่มที่ตนเคยรักษาทั้งสามคน คนแรกที่ไปหาคือ ชายที่เคยเป็นโรคเรื้อน พอเดินไปถึงรั้วหน้าบ้าน ชายคนที่เคยเป็นโรคเรื้อนร้องห้าม “อย่าเข้ามาล่ะ บ้านข้าไม่ต้อนรับคนเป็นง่อย”

ชายแก่เดินต่อไปยังบ้านของคนที่เคยเป็นแผลพุพองก็เจอลักษณะเดียวกัน ถูกห้ามไม่ให้เข้ามาตั้งแต่รั้วบ้าน “คนเป็นง่อยบ้านข้าไม่ต้อนรับ อย่าเอาโรคง่อยมาติดตัวข้าเลย” สุดท้ายชายง่อยคนนั้นไปที่บ้านตาบอด เมื่อมาถึงประตูรั้วหน้าบ้าน ชายคนนั้นยืนอยู่ที่หน้าต่าง เมื่อเห็นชายง่อยก็กระโดดลงจากบ้านวิ่งเข้ามาสวมกอดและเชิญชวนเข้าบ้าน ชายหนุ่มผู้นั้นกล่าวว่า “โห! ลุง ลุงมาอยู่ที่บ้านข้าเถิด ข้าไม่รังเกียจหรอก เมื่อก่อนนี้ข้าก็เคยเป็นอย่างนี้ เคยทุกข์ทรมานมาแล้ว ลุงไม่ต้องซัดเสพแสร้งไปไหนหรอก อยู่บ้านข้านี้แหละ ข้าจะรับเลี้ยงเอง”

วันรุ่งขึ้นเมื่อชายผู้นั้นตื่นนอนขึ้นมากลับไม่เห็นชายง่อยผู้นั้นแล้ว และต่อมาได้ข่าวว่าเพื่อนๆ อีกสองคนที่ปฏิเสธไม่ให้ชายง่อยเข้าไปอาศัยในบ้านนั้นกลับกลายเป็นโรคเหมือนเดิมและสัตว์ก็ตายไปจนหมด ส่วนเขาผู้ซึ่งมีจิตเมตตานี้มีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นและมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

๘. เรื่องที่มาของสาหร่าย

มีครอบครัวอยู่ครอบครัวหนึ่ง สมาชิกในครอบครัวมีแม่และลูกชายเท่านั้น ลูกชายคนนี้เป็นคนที่ไม่ยอมรับสภาพความยากจนครอบครัวจึงเดินทางไปหากินในต่างแดน จากเมืองหนึ่งไปอยู่อีกเมืองหนึ่ง จนได้รับประสบการณ์ในการดำรงชีวิต ต่อมาหนุ่มชายก็ได้อภิเษกกับพระธิดาของเมือง ๆ หนึ่งและได้อยู่กินอย่างมีความสุข

วันหนึ่งพระธิดาทรงชวนสามีกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ ณ ภูมิลำเนาเดิม ชายผู้เป็นสามีบอกว่า “ถ้าจะไปก็ต้องต่อเรือ เพราะบ้านของพ่อกับแม่อยู่ติดทะเลริมใหญ่ พระราชาจึงมีพระราชดำรัสสั่งให้ข้าราชการบริพารต่อเรือจนแล้วเสร็จชายหนุ่มจึงได้นำเรือออกจากท่า ในพระทัยของพระธิดานั้นทรงคิดว่าชายหนุ่มผู้เป็นสามีคงเป็นโอรสกษัตริย์ของเมืองใดเมืองหนึ่งแน่ เนื่องจากมีปัญญาชาญฉลาดสามารถพดลคุณสนทนาและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

เรือได้แล่นมาเรื่อย ๆ จนถึงอ่าวปัตตานี เรือจึงได้เข้ามาเทียบท่าที่ท่าเรือแห่งหนึ่งนั่นจะมีแม่ค้ามาตั้งร้านขายของเป็นประจำ หนึ่งในจำนวนแม่ค้าเหล่านั้น คือแม่ของชายหนุ่มซึ่งมีอาชีพขายขนมจินมาตั้งแต่ครั้งกระโน้น มีความเป็นอยู่ตามสภาพของหญิงชรายากจนทั่ว ๆ ไป ผมเผ้ารุงรังเป็นกระเซิง ชายหนุ่มผู้เป็นลูกเมื่อเห็นหญิงชราหน้าขายของจึงเกิดความสงสาร และได้สั่งให้ข้าราชการบริพารไปช่วยอุดหนุนขนมจินของแม่ค้าผู้นั้น ด้วยรสชาติที่อร่อยมาก และชาวเรือไม่เคยกินขนมจินของเมืองปัตตานีมาก่อนจึงอุดหนุนอย่างคับคั่ง

ต่อมาชายหนุ่มได้ขึ้นบกและเดินเข้าไปในตลาดผ่านหน้าแผงขายขนมจินด้วยสัญชาตญาณของความเป็นแม่ ทำให้นางจำลูกชายของตัวเองได้ นางเรียกให้ลูกเข้ามาหา แต่ด้วยความหึงในศักดิ์ศรีและอายต่อข้าราชการบริพารจึงไม่กล้าที่จะยอมรับหญิงชราว่าเป็นแม่ที่แท้จริงของตน หญิงชราผู้นี้ก็ยังคงยืนยันว่าชายหนุ่มเป็นลูกชายของตน ทหารจึงรู้ว่าแท้จริงแล้วมารดาของลูกเขยกษัตริย์คนนี้ยากจน หลังจากนั้นหญิงผู้เป็นแม่จึงตามขึ้นไปบนเรือและเล่าประวัติของชายหนุ่มอย่างละเอียดทำให้ชายหนุ่มอับอายมาก แต่ยังปากแข็งไม่ยอมรับว่าหญิงชราเป็นแม่ ชายหนุ่มได้สั่งทหารขับไล่หญิงชราลงจากเรือ และได้สั่งให้ทหารชักใบเรือแล่นออกจากท่า หญิงชราต้องให้คร่ำครวญเรียกหาลูกไม่ขาดปาก นางวิ่งตามเรือลำนั่นลงไปในทะเล ในที่สุดนางก็จมน้ำตาย ขนมจินที่นางกระเดียดมานั้น ก็จมลงไปกับกลายเป็นสาหร่ายซึ่งจะปรากฏมากที่สุดในช่วงน้ำขึ้น น้ำลง อ่าวเกาะหวัง จังหวัดปัตตานี ส่วนชายหนุ่มเมื่อแล่นเรือไปถึงกลางทะเลก็เกิดพายุทำให้เรือพลิกคว่ำจมลงไปในทะเลเชื่อกันว่าเรือลำดังกล่าวกลายเป็นเกาะ

๕. หมาจิ้งจอกกับนกยูง

มีหมาจิ้งจอกตัวหนึ่งเป็นเพื่อนบ้านกับนกยูง เจ้าหมาจิ้งจอกที่มีนิสัยคลั่งในข้ออ้างในกระดูกพยายามคิดหาโอกาสจับนกยูงมากินเป็นอาหารให้ได้ แต่นกยูงสาวพอจะรู้นิสัย เจ้าหมาจิ้งจอกอยู่ข้างจึงระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา ไม่ยอมเดินเข้าใกล้มันเลย

อยู่มาวันหนึ่ง หมาจิ้งจอกออกมายืนอยู่หน้าบ้าน แหงนหน้าดูฟ้าไม่ไหวติง มองขึ้นไปบนท้องฟ้าอยู่เป็นนานสองนาน นกยูงสาวที่นั่งอยู่บนต้นไม้เห็นเหตุการณ์โดยตลอด จึงถามเจ้าหมาจิ้งจอกอย่างชวนสงสัยและสุภาพว่า

“หมาจิ้งจอกคะ ทำไมเจ้าเพิ่งมองขึ้นไปบนท้องฟ้าอยู่รำไป”

“ข้ากำลังจะนับดวงดาวบนท้องฟ้าให้หมด ดูว่ามีอยู่ที่ดวงนะซี”

“นับได้กี่ดวงแล้วเล่าคะ” นกยูงสาวถามต่อ

“จำนวนมีมากเหลือเกิน มากพอๆ กับพวกหน้าโง่บนโลกนี้ที่เดียวแหละ”

“พวกหน้าโง่บนโลกมีมากกว่าดวงดาวบนท้องฟ้าอันไหนมีมากกว่ากันล่ะ”

“เอ อ้ายหน้าโง่ที่เป็นส่วนเกินนี้ ใครกันนะ” นกยูงสาวถามอย่างสนใจ

“ก็ตัวข้าเองไงล่ะ” หมาจิ้งจอกทำเป็นตอบอย่างเสียงละห้อย

“ทำไมเจ้าเป็นอ้ายหน้าโง่ล่ะ” นกยูงถามด้วยความสงสัย

“ข้าควรตบหัวตัวเองแล้วยอมรับอย่างลูกผู้ชายว่า โง่ที่สุดในโลกที่เดียว ทำไมข้าไม่รู้จักไปนับดาวบนหางของเจ้า แต่กลับไปนับบนท้องฟ้านั้นแหละ” หมาจิ้งจอกอธิบายยืดยาว

“ทำไมต้องมานับดาวที่หางของฉันทัวเล่า” นกยูงซักถามด้วยความสงสัยยิ่งนัก

“โอสวรรค์โปรด ดาวบนหางของเจ้าสวยงามกว่าดาวบนฟ้ามากมายนัก สาวนกยูงที่แสนสวยขออนุญาตให้ข้านับดาวบนหางของเจ้าได้ไหมล่ะ” หมาจิ้งจอกจิบปากจิบคอขับพลันเมื่อหมาจิ้งจอกพูดจบลง นกยูงได้ทะยานขึ้นจากรัง พุ่งตัวบินตกลงมาบนดินอย่างว่องไว แล้วบินผ่านหน้าหมาจิ้งจอกไปเกาะอยู่บนกิ่งไม้ใกล้ต้นหนึ่งแล้วกล่าวกับมันว่า

“หมาจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ เจ้าคิดว่าใช้คำพูดหวานๆ มาหลอกล่อแล้วจะทำให้ฉันหลงเชื่อการมกระนั้นหรือ ฉันไม่ใช่อ้ายหน้าโง่ที่จะมาหลอกได้ง่ายๆหรอคะ”

หมาจิ้งจอกทำเอียงคอจ้องมองหน้านกยูงสาวอยู่ครู่หนึ่งแล้วเอ่ยขึ้นด้วยเสียงอ่อยๆว่า

“การใช้ลูกไม้แปดเหลี่ยมสิบสองคม ก็ไม่อาจหลอกลวงผู้ที่มีความระมัดระวังตัวสูงอยู่เสมอได้เลย”

๑๐. เจ้ามูสา

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีสองแม่ลูกอยู่คู่หนึ่งเลี้ยงชีพด้วยการทำนา วันหนึ่งเจ้ามูสา ลูกชายผู้มีนิสัยเอาแต่ใจตัวเอง ว่างใจร้อน ขี้โมโห ออกไปทำนาตั้งแต่เช้ามีด รอมแงนสายเมื่อกี้ไม่นำข้าวให้ตนสักที จึงรู้สึกหงุดหงิด บ่นกับตนเองว่า

“โธ่เว้ย! เมื่อไหร่แม่จะมาสักที นี่มันก็จวนจะเที่ยงแล้ว ร้อนก็ร้อน ใ๊ย! หิวจนแทบท้องไปหมดแล้ว” มูสาชะเง้อชะแง้มองหาเห็นแม่เดินโผล่ผล็ือข้าวกล่อ่งมาแต่ไกล มูสารีบลูกตรงเข้าไปต่อว่า “แม่! มัวทำอะไรอยู่ แม่รู้หรือเปล่า ข้าจะหิวจนจะเป็นลมตายอยู่แล้ว”

แม่พูดด้วยน้ำเสียงเหนียวหอบและอ้อนวอนว่า “อย่าโกรธแม่เลยพ่อมูสา แม่เป็นไข้ ไม่ค่อยสบาย พอลูกขึ้นมาได้ แม่ก็รีบหุงข้าวหุงปลามาให้เอ็งนี่แหละ”

มูสาหิวจัดมองเห็นกล่อ่งข้าวใบเล็ก “แล้วนี่เอาข้าวใส่กล่อ่งเล็กแค่นี้ข้าจะพอกินได้ยังไง”

แม่เห็นมูสาโมโหหิวมาก รู้สึกกลัวตอบเสียงสั่น “ถึงกล่อ่งมันเล็กไปหน่อย แต่แม่ก็อดข้าวมาแน่นนะลูก”

“แม่หยุดพูดได้แล้ว พุดมากอยู่นั่นแหละรีบส่งข้าวมาให้ข้าเร็วเข้า ข้าบอกให้อะมานี่ไง” มูสาผลักแม่และกระชากกล่อ่งข้าวมาจากมือ จนแม่เสียหลักล้มลงหัวฟาดพื้น แต่มูสาไม่สนใจใยดี รีบเปิดกล่อ่งข้าวกินอย่างหิวโหย เมื่อมูสาอิ่มแล้วจึงรู้ว่าแม่พูดจริงเพราะข้าวในกล่อ่งยังเหลืออยู่ตั้งมาก มูสาเห็นแม่นอนแน่นิ่งไม่เคลื่อนไหวจึงรีบเข้าไปดู

“แม่ แม่ แม่เป็นอะไรไป แม่ฟื้นซิ แม่ แม่”

มูสาเกิดความเป่ห้วงและสงสารแม่ของตน แต่หญิงชราผู้ที่เรียกว่าแม่สิ้นใจไปแล้ว ไม่มีวันฟื้นขึ้นมาอีก ด้วยการกระทำของมูสาที่ทำกับแม่ของเขาเอง เขาเริ่มสำนึกในความผิดที่ตนทำรุนแรงกับแม่ เข้าไปกอดศพร้องไห้ร่ำพัน

“แม่จ๋า แม่อย่าทิ้งไป ข้าขอโทษ อ้อ...แม่”

อนิจจากกล่อ่งข้าวน้อยได้ทำให้แม่ต้องสิ้นลงอย่างไม่สมควร

ส่วนมูสานั้นก็ต้องรู้สึกผิดและถือเป็นบาปสูงสุดในชีวิตของเขาตลอดไป

เรื่องเลวร้ายนี้จะไม่เกิดขึ้นเลยหากมูสาระงับความโกรธได้ และมีเหตุผลมากกว่านี้

๑๑. ชายสองพี่น้อง

มีชายหนุ่มสองคนพี่น้อง วันหนึ่งพ่อของเขาให้เงินแก่ชายหนุ่มทั้งสองคน ๑,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นทุนสำหรับไปศึกษาหาความรู้โดยมิได้เจาะจงว่าจะเป็นวิชาอะไร ด้านไหนก็แล้วแต่ขอให้ไปศึกษาหาความรู้เท่านั้น พี่ชายจึงถามน้องว่า “น้องจะไปศึกษาวิชาอะไรหรือ” น้องตอบว่า “น้องจะไปศึกษาวิชาอยู่ยงคงกระพัน คือแทงไม่เข้า” พี่ชายบอกว่า “พี่จะไปเรียนวิชาอยู่ยงคงกระพัน คือ ยิงไม่เข้าเหมือนกัน” แล้วเขาทั้งสองเดินทางไปศึกษาเล่าเรียนวิชาที่ปรารถนาจากสำนักที่เปิดสอน สำนักแล้วสำนักเล่าจนถึงสำนักสุดท้าย เมื่อศึกษาครบทุกสำนักแล้วพอติดกับจำนวนเงินหมดลง เขาทั้งสองจึงเดินทางกลับบ้าน เมื่อกลับมาถึงบ้านผู้เป็นน้องได้ทำการเปิดสำนักเพื่อถ่ายทอดวิชาและฝึกให้คนรุ่นใหม่ได้รับความรู้แล้วนำไปใช้ ส่วนพี่ชายของเขากลับอยู่บ้านเฉยๆ ไม่ได้ทำอะไรเลย

สำนักของน้องชายตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการอาบน้ำละหมาดนั่นเอง วันหนึ่งมีต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งลอยมาขวางลำน้ำ ลูกศิษย์ทุกคนต่างพยายามชัก ลาก ดึงไม้ต้นนั้น ไม่ขยับเขยื้อนเลย ผู้เป็นน้องคิดถึงพี่ก็ได้ให้ลูกศิษย์ไปตามพี่ชายเพื่อมาช่วยลากไม้ต้นนี้ แต่ชายหนุ่มทั้งสองก็ไม่สามารถทำอะไรกับต้นนั้นได้ ทั้งสองจึงคิดว่า “เอ! เราทั้งสองนี้มีความรู้บ้างพอสมควร แต่ทำไมเราไม่สามารถทำอะไรกับต้นไม้ต้นนี้ได้เลย ถ้าอย่างนั้นแสดงว่าเรายังศึกษาไม่หมด”

ผู้เป็นน้องออกเดินทางเพื่อหาสาเหตุว่าทำไมต้นไม้นั้นมาจากไหน แล้วเขาได้พบกับชาวบ้านคนหนึ่ง “ท่านรู้หรือเปล่าว่່าต้นไม้นี้ไหลมาจากไหน” ผู้เป็นน้องถาม

ชาวบ้านคนนั้นตอบว่า “จากแหล่งน้ำข้างบนโน้น”

และแล้วสองพี่น้องได้เดินทางไปยังเขาแห่งนั้น บังเอิญเจอกับฤาษีคนหนึ่งกำลังบำเพ็ญศีลที่แห่งนั้น พวกเขาเข้าไปมนัสการเพื่อขอความช่วยเหลือ

ฤาษีได้ถามว่า “พวกเจ้าเดินทางมามีธุระอะไรหรือ?”

ผู้เป็นพี่ชายได้ตอบว่า “มีท่อนไม้ลอยมาขวางทางน้ำ ทำอย่างไรท่อนไม้ก็ไม่ขยับเลยขอรับท่านดา”

ผู้เป็นน้องเสริมว่า “ใช่, พวกเราไม่สามารถลากท่อนไม้นั้นได้เลยขอรับ”

ฤาษีพูดว่า “พวกเจ้าเคยใช้พลังแห่งความสามัคคีไหม”

สองพี่น้องตอบว่า “ยังไม่เคยขอรับท่านดา”

ฤาษีพูดว่า “พวกเจ้ากลับไปใช้พลังแห่งความสามัคคีซึ่งจะทำให้พวกเจ้าประสบความสำเร็จในการลากท่อนไม้นั้น”

เมื่อทั้งสองกลับไปและได้ทำตามที่ฤาษีกล่าวไว้ปรากฏว่าสามารถลากท่อนไม้นั้นได้จนสำเร็จ

๑๒. เปาะคือรามัดและเปาะชอมัด

เปาะคือรามัดและเปาะชอมัดทั้งสองกำลังพูดคุยกับ เปาะคือรามัดพูดว่า “เอ! เราอยู่อย่างนี้ไม่เห็นเข้าท่าเลย” เปาะชอมัดพูดว่า “เออ! เราไปทำนาทำไร่บนภูเขาดีกว่า อยู่อย่างนี้เราจะเอาอะไรกินล่ะ” เปาะคือรามัดเป็นคนขยัน ส่วนเปาะชอมัดเป็นคนเกียจคร้าน ภรรยาที่บ้านบ่นอยู่ตลอดเวลา “เปาะคือรามัดชวนเปาะชอมัดไปทำมาหากินซิ ไม่เอาไหนเลย เอาแต่นั่งกินนอนกินอยู่ที่บ้าน”

เปาะคือรามัดและเปาะชอมัดพากันขึ้นภูเขา เมื่อไปถึงยังที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก เปาะชอมัดพูดว่า “ไหนเอ็ง ลองถางป่าก่อนซิ ข้าจะดูว่าวิธีการถางป่านั้นเป็นอย่างไร” เปาะคือรามัดก็เลยลงมาถางป่า แล้วหันมาถามเปาะชอมัดว่า “เอ้า! แล้วเมื่อไรเอ็งจะลงมือสักทีล่ะ” เปาะชอมัดพูดว่า “เอ! ข้าคิดว่าข้าน่าจะไถ่ถอนไม้ใหญ่ต้นโน้นดีกว่า” เปาะชอมัด “เอ็งจะเอาอย่างไรถึงมือทำเสียเถอะ ขอให้ลงมือทำทีไรแล้วกัน ข้าจะพยายามให้เอ็งได้มีอะไรกินบ้าง” เปาะชอมัดตั้งใจถางป่า

ชายทั้งสองลงมือปลูกพืชโดยที่เปาะชอมัดปลูกต้นกล้วย ส่วนเปาะคือรามัดปลูกต้นข้าว เปาะชอมัดพูดว่า “กล้วยเนี่ยออกลูกเสมอๆ โดยที่ไม่มีฤดูแน่นอน” เนื่องจากเขาเคยเห็นกล้วยป่าออกลูกตลอด เปาะชอมัดนั้นปลูกกล้วยไม่เป็นที่เป็นทาง ที่โน้นนิดที่นี่หน่อย เปาะคือรามัดสับสนประมาทว่า “โธ่! ทำอย่างนี้ไม่มีทางรวยหรอก เลี้ยงเมียไม่ไหวหรอก แต่ยังคงคิดว่าเอ็งไม่รู้จักทำงานอะไรเลย” เปาะชอมัดก็เลยเถียงขึ้นว่า “คอยดูเถอะ ข้ากับเอ็งใครจะรวยกว่ากัน” สุดท้ายเมื่อทั้งสองได้เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วปรากฏว่าเปาะคือรามัดต้องไปช่วยเปาะชอมัดตัดกล้วย เปาะคือรามัดจึงพูดว่า “เอ็งชนะ ข้าแพ้ เอ็งปลูกต้นสองต้นก็จริง แต่มันสามารถขายและเจริญเติบโตและให้ผลผลิตตลอดเลย

หลังจากนั้นไม่นานก็มีเศรษฐีจะมาซื้อกล้วยของเปาะชอมัด เนื่องจากเศรษฐีคนนี้ได้ข่าวว่าสวนกล้วยของเปาะชอมัดนั้นมากมายเหลือเกิน ส่วนเปาะคือรามัดนั้นถ้าปลูกข้าวห้าไร่ ก็ได้ปริมาณข้าวจำนวนห้าไร่ นั่นแหละซึ่งผิดกับเปาะชอมัดเนื่องจากเขาปลูกไว้หลายที่ ตรงโน้นนิดตรงนี้หน่อย เมื่อนำมารวมแล้วมันก็ได้มาก คนอื่นๆจะไปทำบ้างก็ไม่ได้เพราะที่ดินนี้เป็นของเปาะชอมัด ตรงนั้นก็เป็นของเปาะชอมัด สุดท้ายเปาะชอมัดไม่ยอมขายแต่ตกลงกันไว้ว่าให้เศรษฐีเป็นคนออกทุนให้โดยเขาจะเป็นคนปลูกเอง เป็นอันว่าเปาะชอมัดกลายเป็นคนมีฐานะดี ร่ำรวยขึ้นมาทันตาเห็น เปาะคือรามัดเคยเป็นคนมั่งมี แต่สุดท้ายเปาะคือรามัดต้องอาศัยทำงานกับเปาะชอมัด.

๑๓. ขายยาจก

มีชายยากจนผู้หนึ่งซึ่งได้ว่ายากจนที่สุดในเมืองนั้น อยู่มาวันหนึ่งเขาปรารภกับเพื่อนอีกคนหนึ่งว่า “เอ! เรานี้จะทำมาหากินอะไรถึงจะได้รวยกับเขาบ้าง”

เพื่อนบอกว่า “เอ! ข้าเองก็ไม่รู้จะบอกเพื่อนได้อย่างไร เอาอย่างนี้ เราไปเป็นทาสรับใช้พระราชานี้เพื่อว่าสักวันพระราชานี้จะพระราชทานสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นรางวัล”

เขาจึงถามว่า “เอ! แล้วจะเข้าเฝ้าได้อย่างไร เสื้อผ้าก็มีที่สกปรก ผุ ๆ ปะ ๆ อย่างนี้ไปเข้าเฝ้าพระราชานี้ไม่ได้หรอก” ถึงแม้ว่าผุ ๆ ปะ ๆ แต่ต้องสะอาดนะ”

แล้วชายหนุ่มทั้งสองก็ไปเข้าเฝ้าพระราชานี้ พระราชาตรัสว่า “เอ เจ้าทั้งสองคนมาเข้าเฝ้าข้านี้มีธุระอะไรพอที่ข้าจะช่วยได้บ้าง” ชายหนุ่มทั้งสองทูลตอบ “ข้าพระองค์มีฐานะยากจน ที่มาเข้าเฝ้าครั้งนี้ก็เพื่อขอให้พระองค์ทรงจัดหางานให้ข้าพระองค์ด้วย งานอะไรก็ได้ จะเป็นคนกวาดขยะ ล้างจาน ทำครัว ข้าพระองค์ก็ไม่เกี่ยง ขอให้ทำงานทำ” พระราชาตรัสอีกว่า “ไม่ได้ ข้าไม่ให้เหล่าประชาราษฎรทำอย่างนี้ไม่ได้เด็ดขาด เป็นการดูถูกดูหมิ่น เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ข้าจะให้แดงโม แล้วเจ้าทั้งสองจงนำเมล็ดไปปลูก หรือทำอย่างใดก็ได้เนั้น จำไว้เนั้นมนุษย์ทุกคนเกิดมาต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ อย่าอยู่เฉยๆ แล้วผลสุดท้ายเจ้าจะรวยได้ ชายหนุ่มทั้งสองกราบทูลต่อว่า “ข้าพระองค์ไม่มีที่ดินสำหรับปลูกจะทำอย่างไรพะย่ะค่ะ” พระราชาทรงตอบว่า “ปลูกไปเถะที่ไหนก็ได้เพราะอาณาจักรแห่งนี้เป็นของข้า”

ชายหนุ่มทั้งสองเดินทางกลับบ้าน ระหว่างทางทั้งสองได้ปรึกษากันว่า “เอ! ข้าว่านะ มันเสียเวลาเปล่าๆ กว่าเราจะปลูก กว่าแดงโมจะเจริญเติบโต และกว่าจะได้ผลมันนานแกล้นไหน แล้วในช่วงนั้นเราจะเอาอะไรกิน แสดงว่าเราจะต้องยากจนต่อไปนะสิ” เพื่อนอีกคนหนึ่งบอกว่า “เอาอย่างนี้เราเอาเนื้อแดงโมมากินกันดีกว่า” ชายคนนั้นบอกว่า “ไม่ได้เมื่อเป็นความประสงค์ของพระราชานี้ เราต้องทำตาม” เมื่อถึงหน้าบ้าน ภรรยาที่พูดขึ้นว่า “ถ้าคิดจะเพาะปลูกไม่จำเป็นถึงขนาดไปเฝ้าพระราชานี้ได้” ชายผู้นั้นตอบว่า “แต่ฉันว่า ฉันจะลองปลูกดูเพื่อว่ามันจะเป็นจริงตามที่พระราชานี้ไว้”

อีกสองสามวันต่อมามีเศรษฐีหนึ่งท่านหนึ่งอยากกินแดงโม ถ้าไม่ได้กินตอนนี้ ถึงตายก็ตายตาไม่หลับ ราคาเท่าไร หนึ่งร้อยหรือสองร้อยบาท แพงขนาดไหนก็ต้องซื้อหากินให้ได้ นางจึงเดินสอบถามต่อไปเรื่อยๆ ผ่านตำบลแล้วตำบลเล่าจนกระทั่งวันหนึ่งชาวบ้านได้มาบอกว่า “มีอยู่ลูกหนึ่งซึ่งเป็นแดงโมที่พระราชานี้ได้ประทานให้กับชายยากจนอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ แต่ข้าไม่กล้ายืนยันว่ายังอยู่หรือว่าเขากินไปแล้ว” เศรษฐีคนนั้นไปยังบ้านของชายยากจนแล้วถามว่า “ไหน...แดงโมลูกนั้นยังมีหรือเปล่า ถ้ามีข้าขอซื้อ เจ้าจะขายไหม” ชายผู้นั้นตอบว่า “เอ้า! ไหนลองว่ามาสิ ถ้าให้ราคาพอสมควรที่ข้าจะขายได้ ข้าก็จะขาย” เศรษฐีคนนั้นบอกว่า “เอ้า! ข้าขอซื้อในราคาสองร้อยบาท” ชายยากจนคนนั้นคิดว่า “เอ! เงินสองร้อยบาทนี่ราคาขายแล้ว เราสามารถที่จะนำไปลงทุนหรือทำอะไรก็ได้” ชายยากจนคนนั้นก็ขายแดงโมให้กับเศรษฐีคนนั้นไป หญิงผู้นั้นเอาส่วนที่เป็นเมล็ดนำไปปลูก เมล็ดแดงโมที่ปลูกนั้นเจริญงอกงาม หลังจากที่อยู่ออกลูกแล้วมีชาวบ้านมาถามว่า “นี่เจ้าเอาพันธุ์แดงโมนีมาจากไหน หญิงผู้นั้นแกล้งตอบว่า “ข้าเอามาจากแดนไกลโน้น ประเทศจีน” ต่อมาไม่นานชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงมีฐานะร่ำรวยขึ้นเนื่องจากได้เมล็ดพันธุ์แดงโมนีนั้นไปปลูก

จะกล่าวถึงพระราชานี้เมื่อระยะเวลาผ่านไปนานพอสมควร พระองค์จึงได้ตรัสถามบรรดาเสนาอำมาตย์ว่า “ชายหนุ่มผู้ยากจนสองคนนั้น ขณะนี้มีสภาพความเป็นอยู่อย่างไรบ้าง เอาแดงโมที่ข้าให้ไปปลูกแล้วผลเป็น

อย่างไร” อำมาตย์มนตรีตอบว่า “เปล่าเลยพะย่ะค่ะ ชายผู้นั้นเอาแดงโมขายให้กับเศรษฐีต่างเมืองผู้หนึ่งแล้ว ตอนนี้เศรษฐีผู้นั้นมีฐานะร่ำรวย มีชื่อเสียงโด่งดังขจรไกลไปทั่วโลก” พระราชจึงตรัสว่า “นี่แหละที่คนเก่าคนแก่เขาเคยพูดว่า คนจนอย่างไรก็จนอยู่อย่างนั้นแหละ ตรงกันข้ามคนรวยมีความพยายามมานะอดทนก็ยิ่งจะทำให้รวยยิ่งขึ้น” เป็นอันว่าชายยากจนทั้งสองนั้นยังคงยากจนตลอดไป

๑๔. แม่จำแม่แค่ฮ้อยเพียงลำเดียว

เด็กหญิงกำพร้าคนหนึ่ง เธอชื่อ ชูไบดา ต่อมาแม่มีสามีใหม่ และมีน้องชายเล็กๆ อีกคนหนึ่ง
ชูไบดาจึงต้องเลี้ยงน้อง ขณะที่พ่อและแม่ไปทำงาน “ก่อนออกจากบ้านพ่อเลี้ยงมักกำชับเธอเสมอว่า ฮ้อยที่ปลูกไว้
อย่าตัดมากินนะ แม่แต่น้องก็อย่าให้กินเด็ดขาด พ่อจะเอาไว้อาย”

แต่วันหนึ่งน้องร้องไห้อยากกินฮ้อย ชูไบดาจึงตัดสินใจตัดฮ้อยเพียงหนึ่งลำนำมาให้น้องกิน
เมื่อพ่อและแม่กลับถึงบ้าน ชูไบดาเล่าความจริงให้ฟัง พ่อเลี้ยงโกรธมากจึงดุด่าและตีเธอจนสลบ
รุ่งขึ้นพ่อและแม่ออกไปทำงานและพาลูกชายคนเล็กไปด้วย ปลอมให้ชูไบดานั่งร้องไห้อยู่เพียงคนเดียว
ทันใดนั้นมีพญานกตัวหนึ่งบินผ่านมา และเห็นเด็กหญิงหน้าตาปกขำแถมมีบาดแผล เธอจึงร้องไห้อยู่หน้า
กระท่อม พญานกจึงบินเข้าไปใกล้ๆ

“หนูร้องไห้ทำไมจ๊ะ” พญานกถาม

ชูไบดาผู้เศร้าสร้อยเล่าเรื่องของเธอให้พญานกฟังโดยตลอด

ในที่สุดพญานกจึงว่า “ต่อไปนี้หนูจะมีแต่มีความสุข และมีความสุขอิสระเสรี”

ว่าแล้วพญานกจึงคลบนาคาลให้ชูไบดาเป็นนกน้อยน่ารัก ตัวสีฟ้า ปีกสีชมพู จมอยปากและแข้งขาสีแดง ขันขาน
ไพเราะจับใจ

พญานกนำนกน้อยบินร่อนไปตามท้องฟ้าอย่างเพลิดเพลิน แต่ชูไบดาคิดถึงแม่ เธอจึงบินมาที่กระท่อม ช่วยเก็บฟืน
ตำข้าว ตักน้ำ พร้อมกับถอดกำไลมือและตุ้มหูขึ้นให้แม่

เสร็จแล้วนกน้อยบินไปหาแม่ที่กำลังทำงาน เธอเกาะอยู่ที่กิ่งไม้ใกล้ๆ แม่ แล้วร้องเพลงว่า

แม่จำแม่แค่ฮ้อยเพียงลำเดียว	แม่ไม่เหลียวแลลูกอาใจจน
แม่รักฮ้อยเพียงหนึ่งลำสำคัญไซ	น้องนอนในเปลน้อยเฝ้าคอยกิน
ตุ้มหูและกำไลในกระเชอ	น้ำส้นเออเต็มอ่างข้างบ่อหิน
เก็บไม้ฟืนมากลั่นวางบนดิน	ข้าวเปลือกกลั่นครกตำนำข้าวมา”

ขณะที่แม่กำลังตำข้าวได้ยินเสียงนกร้องอยู่เช่นนี้หลายเที่ยว แม่สังหรณ์ใจคิดถึงลูกสาวจึงชวนสามีกลับบ้าน
เมื่อมาถึงบ้านแม่ไม่เห็นชูไบดา แม่จึงตกใจเสียและร้องไห้ ยิ่งเห็นกำไลและตุ้มหูของลูกสาว แม่ยิ่งโศกเศร้าเป็น
ทวี

วันหนึ่งพระราชทานุ่มออกล่าสัตว์ ได้ยินเสียงนกน้อยชูไบดาปร่าสวยงามและร้องเพลงไพเราะ จึงรับสั่งให้
ทหารจับนกน้อยใส่กรงไม้ไผ่ไปเลี้ยงไว้ในวัง

วันหนึ่ง พระราชาได้ยินนกร้องเพลงว่า

“จิบ จิบ จิบฉันไม่ยอมอยู่ในกรงไม้	ฉันจะอยู่ในกรงเหล็ก
ฉันไม่ยอมอยู่ในกรงเหล็ก	ฉันจะอยู่ในกรงเงิน
ฉันไม่ยอมอยู่ในกรงเงิน	ฉันจะอยู่ในกรงนาก
ฉันไม่ยอมอยู่ในกรงนาก	ฉันจะอยู่ในกรงทอง”

พระราชวังเปลี่ยนกรงไม้ไผ่ เป็นกรงทองฝังเพชร นกน้อยคร่ำเร้ง ร้องเพลงไพเราะยิ่งขึ้น

วันหนึ่งพระราชคตพระทัยมาก เมื่อนกน้อยปรากฏมีหญิงสาวสวยดั่งนางฟ้า นั่งอยู่ข้างกรงนก

หญิงสาวทำความเคารพพระราชฯ แล้วกราบทูลว่าเธอได้รับการเนรมิตด้วยอำนาจพญานก เลขกลายเป็นนกน้อย
บัดนี้อ่านจมนต์พญานกเสื่อมหมดแล้วจึงกลายเป็นคนดังเดิม

พระราชฯเอาปีกหางนกไปเผาไฟ เพื่อไม่ให้เธอเป็นนกน้อยอีก หลังจากนั้นได้จัดงานอภิเษกสมรสกับชูใบดา และ
ครองเมืองอย่างมีความสุขสืบมา

๑๕. แมงคาเรือง

ครอบครัวหนึ่งมีลูกหลายคน ฐานะค่อนข้างยากจน อาศัยอยู่ในกระท่อมชายป่า พ่อมีอาชีพหาของป่าไปขายในเมือง

คืนหนึ่งยามดึกสงัด ขณะอาลีลูกชายคนโตนอนหลับสนิท แมงคาเรืองตัวเล็กเท่ากำปั้นไม้ขีดไฟค่อยไต่ช้าๆ เข้าไปในรูหูของเขา

แมงคาเรืองเป็นตะเข็บชนิดหนึ่งตัวเล็กมาก เรืองแสงในที่มืด ชาวบ้านเชื่อกันว่า มันสามารถแบ่งตัวหรือตัดมันออกเป็นท่อนๆ แล้วจะงอกหัวหางเป็นตัวใหม่ ถ้าจะฆ่าแมงคาเรืองต้องทิ้งเข้ากองไฟ

อาลีตกใจตื่น เขารู้สึกปวดหูและปวดหัวเป็นกำลัง พ่อแม่และน้องๆพากันตกใจ เพราะไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริง พ่อแม่พยายามหาหมอรักษาลูกชาย ไม่ว่าหมอดีที่ไหนหรือยาดีที่ใด ก็ไม่สามารถรักษาให้หายได้

ในที่สุดพ่อแม่หมดเงิน หมดกำลังใจ และหมดปัญญา ฝ่ายลูกชายยังปวดทรมานเป็นทวีคูณ เพราะแมงคาเรืองในหูเพิ่มจำนวนมากขึ้น

“นั่นกลัวโรคติดต่อกับน้องๆ ของอาลี” แม่บ่นกับพ่อในเย็นวันหนึ่ง

“ฉันไม่รู้จะหาทางช่วยอย่างไร” พ่อพูดพลางถอนใจ

แม่นั่งเงียบ น้ำตาคลอเบ้า

พ่อพูดต่อ “เราต้องตัดสินใจสักอย่าง”

“ตัดสินใจอย่างไร” แม่ถามสั้นๆ พร้อมกับจ้องหน้าพ่อ

“พาไปปล่อยป่า” พ่อกระซิบ

“ลูกของเรานะ” แม้ว่า

“เราไม่มีทางเลือก จะให้ลูกคนอื่นๆ เป็นเช่นนี้อีกหรือ” พ่อพูดพลางลุกขึ้นไปท้ออาลี ซึ่งนอนทรนทรายอยู่ในห้องนอน

ในที่สุดพ่อแม่และแม่ตัดสินใจพาอาลีไปปล่อยป่า พ่อบอกอาลีว่าจะพาไปช่วยหาของป่าด้วยกัน

แม่หอบหอบมากอดข้าวห่อ พร้อมกับวางไถ่บึงบนข้าว ห่อข้าวของแม่ห่อใหญ่มากจนอาลีสงสัย

“ให้ลูกกินอิ่มเต็มที่” แม่พูดพลางกอดลูก พยายามทำสีหน้าให้เป็นปกติ

พ่อพาอาลีเข้าป่าลึก จนถึงเที่ยงวันพ่อบอกอาลีนั่งพักรอพ่อที่ได้ค้นไถ่ พ่อจะไปตัดกระบอกไม้ไผ่ใส่น้ำมาให้ดื่มด้วยความเหน็ดเหนื่อย อาลีลื้มตัวลงนอนใช้ข้าวห่อแทนหมอน เขาได้กลิ่นไถ่อย่างโชยมาจากข้าวห่อ เลยชักหัวแต่อดใจรอพ่อ

อาลีหลับไปนานเท่าไร เขาบอกไม่ถูก มารู้ตัวต่อเมื่อพ่อมาปลุก ความจริงพ่อไม่ต้องการหวนกลับมาหาลูก แต่ด้วยความรักความผูกพัน พ่อเลยตัดสินใจกลับมา

“เอ๊ะ ในหูผมไม่รู้สึกรู้สึกละเลย” อาลีพูดด้วยความตื่นเต้น

“จริงหรือลูก” พ่อยื่นกระบอกน้ำให้อาลี

“จริงครับพ่อ ผมรู้สึกปกติดีแล้ว” อาลีขมขื่นเป็นครั้งแรก

“มากินข้าวกันเถอะ” พ่อสั่งให้อาลีเปิดห่อข้าว

เมื่ออาลีเปิดห่อข้าวซึ่งห่อด้วยกาบหมาก แทนที่สองพ่อลูกจะเห็นข้าวและไถ่อย่าง ปรากฏว่าอาหารทั้งสองอย่างหมดเกลี้ยง เห็นแต่ตัวแมงคาเรืองคลานขี้เขี้ยเต็มไปหมด!

“พ่อนี้ก็ออกแล้ว” พ่อพูดหลังจากหายตกตะลึง “ที่ลูกปวดเพราะพวกมันเข้าไปอยู่ในหูลูก ตอนแรกมันเข้าไปตัวสองตัว แล้วแตกลูกแตกหลานจนมากมายกำยอกอง ที่มันออกจากหูลูกเพราะมันได้กลิ่นไก่อ่าง”

“เราจัดการกับมันอย่างไรล่ะพ่อ” อาลีถาม

“ต้องเผามัน มันจึงจะตาย” พ่อพูดพลางใช้ไม้ขีดจุดไฟเผากิ่งไม้แห้ง

เมื่อไฟลุกช่วงโชติแล้ว อาลีโยนกาบหมากซึ่งเต็มไปด้วยตัวแมงคาเรือง มันโดนไฟแล้วตายทันทีที่ส่งกลิ่นเหม็นคุ้ง อาลีและพ่อประทั้งความหิวด้วยกล้วยป่า เขากลับมาพบแม่และน้องๆ ด้วยความสุขใจเหมือนได้เกิดใหม่อีกครั้ง

๑๖. ข้างไม้กับข้างเหล็ก

ข้างไม้ผู้หนึ่งมีฝีมือดี ประดิษฐ์ข้าวของเครื่องใช้อย่างประณีต จนมีผู้ว่าจ้างไม่ขาดมือ วันหนึ่งเขาได้ท่อนเหล็กเนื้อดีท่อนหนึ่ง จึงนำไปว่าจ้างช่างเหล็กให้ทำค้อนและขวาน

“อีกสิบวันมารับได้เลย” ช่างเหล็กบอก

“จะคิดเป็นเท่าไรล่ะ” ข้างไม้ถาม

ช่างเหล็กคิดอยู่ครู่หนึ่งแล้วตอบว่า “คิดไม่แพงหรอก ขอสักสามร้อยบาท ก็พอแล้ว”

เมื่อถึงเวลานัด ข้างไม้ก็มาตามกำหนด

“ยังไม่ได้ลงมือเลย ข้างยังไม่ว่าจ้าง” ช่างเหล็กตอบอย่างหน้าตาเฉย

“อีกกี่วันจึงเสร็จล่ะ” ข้างไม้ถาม

“อีกสิบวัน” ช่างเหล็กตอบพลางทุบตีเหล็กบนทั่ง

“แน่นอน” ข้างไม้ย้ำ

ช่างเหล็กพยักหน้า

เมื่อถึงกำหนดนัด ข้างไม้มาพบช่างเหล็กอีกครั้ง

“เป็นไงเสร็จแล้วหรือยัง” ข้างไม้ถามทันที

“เสร็จยังไ้ เนื้อเหล็กเป็นหนอน หนอนซ่อนไขทั้งนั้น”

ช่างเหล็กพูดอย่างหน้าตาเฉยเช่นเดิม

ข้างไม้อุทาน “อะไรโง่! เหล็กเป็นหนอน ข้าเพิ่งได้ชิ้นนี้แหละ เอามาให้ดูซิ”

“เอาทั้งหมดแล้ว! ขึ้นเอาไว้ همینที่บ้าน” ช่างเหล็กพูดพลางหัวเราะพลาง

“แกต้องซ่อนเหล็กของข้าไว้ เพราะเนื้อดีมาก” ข้างไม้ชี้หน้าช่างเหล็ก แถมพูดตอนท้ายว่า “ข้าจะไปฟ้องเจ้าเมืองพรุ่งนี้แหละจะได้รู้ว่าเหล็กเป็นหนอนหรือเปล่า”

คืนนั้นช่างเหล็กแอบเข้าไปในวัง พร้อมด้วยเงินถุงใหญ่เพื่อให้สินบนแก่เจ้าเมือง

เช้าวันรุ่งขึ้นทั้งข้างไม้ และช่างเหล็กไปฟังคำตัดสินในวัง

เมื่อเจ้าเมืองฟังคำโจทก์และจำเลยแล้วก็ตัดสินว่า “เหล็กเป็นหนอนอย่างแน่นอน”

“ขออุทธรณ์ ข้าพเจ้ายังเชื่อว่าเหล็กทุกชนิดไม่เป็นหนอน” ข้างไม้ปฏิเสธคำตัดสิน

“ถ้าอย่างนั้นต้องไปหาพยานมาซิ เพื่อจะเป็นไปตามเถว” เจ้าเมืองทำทีไม่พอใจ

จากนั้นข้างไม้รีบออกเดินทางไปหาผู้ช่วยเหลือหรือพยานปากเอก

เขาพบกระเจงกั้วหนึ่ง โคนน้ำยางเหนียวติดอยู่ที่โคนต้นยาง

“ช่วยฉันหน่อยซี น้ำยางรัดฉันเหนียวหมดแล้ว ว่างไม่ได้เลย” กระเจงกั้วอ่อนวอน

ข้างไม้รับนำกระเจงไปล้างน้ำที่ลำธาร และเล่าปัญหาของตนให้กระเจงฟัง

“เรื่องเล็กน้อยเดี๋ยว ฉันจะไปพบเจ้าเมืองเดี๋ยวนี้เลย” กระเจงพูดพลางสั่งนกๆ เพราะโคนน้ำเย็น

เมื่อถึงท้องพระโรง เจ้าเมืองเสด็จออกนั่งบัลลังก์ เมื่อทราบความประสงค์ของข้างไม้ จึงให้เสนาไปตามช่างเหล็กมาทันที

เมื่อทุกคนมาพร้อมหน้าแล้ว เจ้าเมืองจึงชี้มาที่กระเจงว่า “นี่หรือพยานปากเอก ทำไมเนื้อตัวเปียกจนแข่งขาสันล่ะ”

กระเจงตอบว่า “ข้าพเจ้าขอเป็นพยาน แต่ที่แข่งขาสันเพราะเป็นห่วงพ่อตา”

“มันเกี่ยวอะไรกับพ่อตาเอ็ง พุดไม่ตรงประเด็นเลย” เจ้าเมืองพุดเสียงดัง

“เกี่ยวซี พ่อตาข้าพเจ้าจะคลอดลูก เวลานี้ก็น้ำฝนเสียด้วย กลัวว่าลูกจะไม่รอด” กระจงแก้งดีหน้าเศร้า

เจ้าเมืองหัวเราะ “เฮ้ย ! กระจง แกจะบ้าแล้วรี มีผู้ชายที่ไหนจะคลอดลูก”

กระจงจ้องหน้าเจ้าเมือง “แล้วมีที่ไหนเหลือเป็นหนอน เป็นไปไม่ได้ทั้งสองอย่างใช่ไหม”

“เออ! ใช่” เจ้าเมืองพยักหน้าทันที

“ท่านต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ช่างไม้ และต้องให้ช่างเหล็กทำสิ่งของที่ช่างไม้ต้องการ และให้เสร็จตามสัญญา”

กระจงพุดเสียงดังอย่างผู้มีชัย

เจ้าเมืองพุดตอนท้ายว่า “ข้าจะทำตามเจ้ากระจงทุกอย่าง ช่างเหล็กเอ็งบิดพลิ้วไม่ได้นะ”

๑๗. บีญะละชะนอ

มีเด็กหนุ่มชื่อบีญะละชะนอ เขาเป็นลูกทาสยากจน ช่วยทำไร่ทำนาอยู่นอกเมือง เก็บเกี่ยวพืชผลได้ แล้วมอบให้เจ้านายที่เขาพึ่งพาอาศัย

บีญะละชะนอเป็นเด็กฉลาด มีปฏิภาณว่องไว แต่เขาชอบเก็บตัว ไม่ชอบเดินทางออกจากบ้าน

วันหนึ่งขณะที่เขาไถนา มีชายคนหนึ่งเดินผ่านมาร้องถามเขาว่า “เฮ้ย! ไถนาได้กี่รอบแล้ว?”

เด็กหนุ่มนึกขึ้นในคำถาม ใครเล่าไปมีวันบรอบ เขาเลยสวนคำถามออกไปทันทีว่า “ท่านมาจากบ้านมาใช่ไหมครับ”

“ใช่ซี” ชายผู้นั้นพยักหน้า

“ท่านเดินมาได้กี่ก้าวละ ท่านเดินนับก้าวมาหรือเปล่า?” บีญะละชะนอถามอย่างไม่ต้องการคำตอบ แล้วเขาก็ไถนาต่อไป

ชายผู้นั้นเป็นคนของพระราชา เขารับไปเฝ้าพระราชาทันที

“น่าสนใจมาก” พระราชาทรงฟังคำบอกเล่าอย่างสนพระทัย “ไปนำเขามาพบข้า อยากทดสอบปัญญาว่าเก่งจริงหรือเปล่า”

“ถ้าเก่งจริงจะทำอย่างไรละ พระองค์” ชายผู้นั้นถามทันที

“ถ้าเก่งเกินข้า ก็ค่อยดูกัน” พระราชารับสั่ง

ผู้สนทนากับพระราชากลับมาพบบีญะละชะนออีกครั้ง

“พระราชาดำรงการนำเภาเข้าไปในราชวังเดี๋ยวนี้” เขารับบอก

ทาสหนุ่มหัวเราะ “คนอย่างผมหรือจะเข้าวัง มันไม่เหมาะสมกับฐานะ ดูบ้านพักผมสิครับเป็นอย่างไร” พูดแล้ววิ่งไปยังกระท่อมโกโรโกโส

ชายผู้นั้นไปทูลพระราชาดำรงการตามคำปฏิเสธของทาสหนุ่ม

“เอาเสื้อผ้าและเครื่องประดับไปให้เขา เขาจะต้องคิดใจ” พระราชาทรงแนะนำ แต่ในพระทัยนั้นรู้สึกเกลียดชังเด็กหนุ่มอย่างยิ่ง

คนสนิทของพระองค์หายไปครู่หนึ่งแล้วกลับมาทูลว่า “เขาไม่มาแถมบอกว่าไม่อยากทำให้เสื้อผ้าสวย ๆ เปื้อนเปรอะ เพราะเขามีร่างกายสกปรก”

“เอามาไปให้เขาซะเข้ามา” พระราชารับสั่งเป็นครั้งสุดท้าย

คนสนิทของพระองค์รีบมาบอกบีญะละชะนอ เด็กหนุ่มจึงตัดสินใจขึ้นม้าเข้าในวังหลวงนึกว่าถึงอย่างไรก็เป็นกัน

เมื่อถึงวังเขารับเดินขึ้นบันได ขณะเดียวกันเขาเห็นพระราชาทรงถือกรงนกเขาอยู่บนระเบียง เด็กหนุ่มหยุดอยู่ตรงกลางบันได เพื่อแสดงความเคารพพระราชา

พระราชาทรงทดสอบปัญญาทันที “เฮ้ยอ้ายหนุ่ม นกอยู่ในกรงนี้ ข้าจะให้มันอยู่ หรือข้าจะให้มันไป ลองทายดูซิ”

บีญะละชะนอตั้งใจ พร้อมกับสวนคำถามทูลพระราชาว่า “พระองค์ทราบไหมว่า ข้าพเจ้าอยู่กลางบันไดนี้ ข้าพเจ้าจะเดินขึ้นไปหรือจะถอยลงไปข้างล่างตามเดิม”

“เถลไถลเถลเถลกว่าข้า เถลอยู่กับข้าไม่ได้หรอก” พระราชาไม่พอพระทัยพร้อมกับรับสั่งให้ทหารจับเด็กทาสไปประหารชีวิตทันที บางครั้งความฉลาด ยังพ่ายแพ้เผด็จการ!